

B&W-voorstel

Onderwerp	: Evaluatie toetreding als aandeelhouder in Dar NV
B&W-vergadering	: 5 november 2015
Registratienummer	: BW15.00839
Registratiecode	: 
Auteur	: Mariëtte van Oers
Portefeuillehouder	: P.J.M. de Klein
Status	: Openbaar
Persgesprek	: 26 november 2015

Samenvatting

De gemeenten Beuningen Druten, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Wijchen zijn sinds december 2011 aandeelhouder in Dar NV. De gemeenten spraken af om na vijf jaar de toetreding tot Dar gezamenlijk te evalueren. De tussenevaluatie uit 2014 is geactualiseerd zodat we beschikken over een recent inzicht in de prestaties van Dar en de onderlinge samenwerking. Deze eindevaluatie is de basis voor de besluitvorming over het continuering van de dienstverlening bij Dar en de verdere ontwikkeling van de samenwerking.

Besluit om

1. Kennisnemen van evaluatie aandeelhouderschap Dar
2. De dienstverlening bij Dar te continueren en te werken aan de verdere ontwikkeling van de samenwerking;

Inleiding

De gemeenten Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Wijchen zijn in december 2011 toegetreden als aandeelhouder in Dar NV (verder Dar). Het doel van deze toetreding was een verdere intensivering van de afvalsamenwerking via de uitvoeringsorganisatie Dar en het realiseren van de gemeentelijke ambities op het gebied van afvalscheiding en –verwerking tegen een lagere kostprijs.

Bij toetreding hebben de gemeenten een aantal voorwaarden gesteld aan Dar. De voorwaarden waren het behoud van de gemeentelijke beleidsautonomie en voldoende zeggenschap. Ook de aanwezigheid van voldoende transparantie en (blijvende) marktconformiteit zijn eisen die vooraf zijn gesteld. Tot slot werd verwacht dat Dar zich transformeert van ‘transportbedrijf’ naar ‘regiebedrijf’.

Niet expliciet benoemd als voorwaarden bij toetreding, maar impliciet wel van belang zijn tevredenheid over service en de doeltreffendheid van het (gemeentelijk) afvalbeheer beleid.

Aan het adviesbureau IPR Normag is opdracht gegeven de evaluatie uit te voeren. Dit bureau heeft onderzoek gedaan naar de feitelijke resultaten van de dienstverlening en interviews gehouden met de bestuurders en ambtenaren van de deelnemende gemeenten.

Evaluatie na 5 jaar

De gemeenten spraken af om na vijf jaar de toetreding tot Dar gezamenlijk te evalueren. Formeel is dit pas in 2016. De gemeenten kiezen ervoor om toch al in 2015 te evalueren om de volgende redenen:

- Na vijf jaar loopt de eerste termijn van de inbestedingsovereenkomst af. Op basis van dit juridisch document vindt de dienstverlening plaats. Als gemeenten willen uittreden is tijd nodig om de inzameling opnieuw te organiseren (Europese aanbesteding). Een jaar is daarvoor een haalbare termijn.
- Per 31 december 2015 loopt de bij toetreding bedongen ‘exitregeling’ af. De exitregeling betekent als Dar aantoonbaar niet functioneert, gemeenten de mogelijkheid hebben de aandelen terug te verkopen aan Dar.

Vanuit de gemeenten bestond behoefte om tussentijds formeel te toetsen of de gemeenten met Dar op de goede weg zijn en eventuele bijsturing nodig is. In 2014 daarom al een tussenevaluatie uitgevoerd. De tussenevaluatie is dus nog vrij recent. Om deze reden is ervoor gekozen om niet een heel nieuw onderzoek uit te voeren maar de uitkomsten van de tussenevaluatie te actualiseren. In de actualisatie staan de meest recente inzichten en cijfers over de toetsingscriteria en de opvolging van de aanbevelingen uit de tussenevaluatie. De actualisatie en de tussenevaluatie vormen gezamenlijk de eindevaluatie (zie bijlage 1

en 2).

Beoogd effect

Kennis te nemen van de evaluatie van het aandeelhouderschap Dar en te besluiten om de dienstverlening en samenwerking met Dar te continueren.

Argumenten

1.1 Tevredenheid over het functioneren van Dar

De gemeenten zijn tevreden over het functioneren van Dar. Zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau ervaart men de samenwerking als prettig en constructief.

Uit de evaluatie komen geen zorgpunten naar voren. De door IPR Normag gesproken bestuurders en ambtelijke betrokkenen hebben waardering voor de gedrevenheid en daadkracht van Dar ten aanzien van afvalbeheerbeleid. Ook de samenwerking in het opdrachtgeversplatform tussen de gemeenten onderling en tussen de gemeenten en Dar worden positief gewaardeerd.

De gemeenten willen met en binnen Dar verder samenwerken aan de continue verbetering van de dienstverlening. Dit doen de gemeenten onder meer door samenwerking in het opdrachtgeversplatform (bestaande uit een bestuurlijk en een ambtelijk onderdeel) waarin afstemming gezocht wordt over de uitvoering. Verder hebben de gemeenten afzonderlijk contact met Dar en werken zij met Dar samen aan projecten. Binnen de samenwerking met Dar hebben de gemeenten beleidsautonomie. Dit betekent dat gemeenteraden zelfstandig besluiten (kunnen) nemen over de inzamelstructuur in de eigen gemeente, evenals over de tarieven, doelstellingen van het afvalbeheerbeleid en de service aan hun bewoners.

1.2 Dar voldoet aan de gestelde voorwaarden en maakt werk van de aandachtspunten

De regionale samenwerking met Dar voldoet aan de voorwaarden bij toetreding. In de tussenevaluatie en de actualisatie is uitgebreid beschreven welke voorwaarden zijn gesteld en hoe Dar hieraan invulling heeft gegeven. Er zijn verbeterpunten gesignaleerd, bijvoorbeeld op het gebied van de dienstverlening, maar over het algemeen maakt Dar de beloftes bij aanvang van de toetreding waar.

1.3 Regionale samenwerking in Dar-verband: meerwaarde uit samenwerking

Een onderdeel van de toetreding tot Dar in 2011 vormde de verdergaande regionale samenwerking tussen de gemeenten. De gemeenten werkten tot dat moment al samen bij de gemeenschappelijke regeling MARN en zagen de toetreding tot Dar als vervolgstap. Na toetreding tot Dar hebben de gemeenten samen met Dar actief gewerkt aan het verder inrichten van de samenwerking. Zo is de rol van de gemeenten als gezamenlijke opdrachtgever aan Dar verder vorm en inhoud gegeven (zoals de inrichting opdrachtgeversplatform en uitvoering van gezamenlijke projecten). De gemeenten zien meerwaarde in samenwerken, zowel met elkaar als met Dar.

1.4 Tariefvoordelen door schaalgrootte

Uit de evaluatie blijkt dat de schaalgrootte van Dar tot tariefvoordelen leidt. Gemeenten hebben verder meer grip op de kosten van de inzameling bij wijzigingen in de inzamelstructuur. De tariefstijgingen in enkele gemeenten houden verband met aanpassingen in het gemeentelijk beleid (bijvoorbeeld het uitbreiden van de dienstverlening door Dar).

1.5 Flexibele inzet van inhoudelijke kennis en expertise Dar

De rol van Dar gaat verder dan de inzameling van het huishoudelijk afval voor de gemeenten. In toenemende mate gebruiken de gemeenten ook de kennis en expertise van Dar over afvalinzameling bij nieuwe projecten en pilots.

1.6 Doelstellingen afvalbeheer: Dar-gemeenten zitten op de goede weg maar zijn er nog niet

De Dar-gemeenten presteren goed in hun afvalscheidingspercentages, maar zien tegelijkertijd dat de Rijksdoelstellingen ook uitdagingen met zich meebrengen. Zo is de doelstelling van het Rijk 100 kg restafval per inwoner in 2020 en is het scheidingsdoel op 75% gesteld. Gemiddeld zitten de Dar-gemeenten nu op 117 kg restafval per inwoner (landelijk circa 240 kg) en 74% scheiding. Er wordt een aanscherping van deze doelstellingen verwacht op basis van het percentage hoogbouw. Gemeenten met relatief weinig hoogbouw kunnen beter presteren (minder kg restafval per inwoner en hogere scheidingspercentages) en krijgen daarom scherpere doelstellingen opgelegd. Voor Beuningen betekent dit op termijn een reductie van de hoeveelheid restafval van 116 naar 55 kg/inwoner/jaar. Dar adviseert momenteel in mogelijkheden om de nieuwe doelstelling te bereiken.

2.1 Het besluit is een bevoegdheid van het college

Het besluit over het continueren van de inbestedingsovereenkomst is een privaatrechtelijke rechtshandeling waarvoor het college op grond van artikel 160.1, onder e, van de Gemeentewet bevoegd is. De gemeenteraad is in 2011 nauw betrokken geweest bij de toetreding tot Dar. Dar heeft de raad tussentijds geïnformeerd over de samenwerking en resultaten via een presentatie in de commissie Ruimte en via een bijeenkomst bij Dar. Het collegebesluit wordt daarom in RISEM voorgelegd aan de raad.

Kanttekeningen

1.1 Aandacht voor niveau van dienstverlening blijft noodzakelijk

De gemeenten zijn tevreden over de service en dienstverlening van Dar. Tegelijkertijd blijft gemeentelijke aandacht voor de uitvoering van de inzameling nodig. Ook naar de toekomst toe blijft aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering nodig. Hiervoor moet zowel bij de opdrachtgever/regiegever als bij de opdrachtnemers/regienemer voldoende capaciteit zijn.

1.2 Beperkte mogelijkheden gebruik exitregeling

Bij toetreding is voor een periode van vijf jaar een exitregeling ingesteld in de aandeelhouders-overeenkomst. De regeling is bedoeld om makkelijker te kunnen uitreden als de dienstverlening door Dar achterblijft op de afspraken. De aandelen kunnen op basis van deze regeling aan Dar worden terug verkocht. Dar moet dan wel in gebreken zijn gesteld en 6 maanden de tijd hebben gekregen om de dienstverlening te verbeteren. Alleen onder deze conditie kan gebruik gemaakt worden van de in de aandeelhoudersovereenkomst vastgelegde exitregeling. Omdat we tevreden zijn over de dienstverlening door Dar heeft tot nog toe geen van de aandeelhoudende gemeente Dar in gebreke gesteld. De exitregeling loopt 31 december 2016 af. Als de dienstverlening door Dar ongeveer op gelijk niveau wordt voortgezet is het de verwachting dat de gemeenten geen gebruik meer maken van de exitregeling. Overigens is het daarna ook mogelijk de aandelen te verkopen, maar dan moeten de andere aandeelhouders bereid zijn de aandelen over te nemen.

1.3 Noodzaak van unanieme besluitvorming voor belangrijke beslissingen kan problemen opleveren

De belangrijkste besluiten met betrekking tot het Dar (investeringen, strategische profiel, samenwerking, et cetera) kunnen alleen met algemene stemmen (unaniem) genomen worden. Over het algemeen gaat de besluitvorming in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders goed. Maar unanieme besluitvorming kan problemen opleveren wanneer de aandeelhoudende gemeenten tegengestelde belangen hebben of een andere richting op willen.

Financiën

Aan het besluit om de samenwerking voort te zetten zijn geen financiële effecten verbonden. De dienstverlening van Dar wordt jaarlijks vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.

Tijdspad

De gemeenteraad wordt via RISEM geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie Dar en het collegebesluit over het al dan niet voortzetten van de samenwerking met Dar.

Communicatie

Intern: het verlengen van de inbestedingsovereenkomst wordt vastgelegd in het contractregister.

Extern: Het collegebesluit wordt ter informatie aan Dar en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) gestuurd.

Evaluatie

De evaluatie van de samenwerking met Dar is een continu proces. Een overlegstructuur voorkomt dat we knelpunten pas in een laat stadium signaleren. Er is een bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgeversplatform. De financiële bedrijfsvoering van Dar en belangrijke besluiten worden behandeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Daarnaast evalueren we iedere 5 jaar het aandeelhouderschap Dar.

Bijlagen

1. Evaluatie toetreding Dar 2015: AT15003723
2. Tussenevaluatie Dar 2014: AT15003724
3. Besluit 6 december 2011, Toetreden aandeelhouder Dar N.V.: AT15003725
4. Routingformulier: AT15003731.